

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری

سازمان اداری و استخدامی کشور
مرکز آموزش مدیریت دولتی

آشنایی با قانون دیوان محاسبات کشور و اصلاحات بعدی آن

معاونت آموزشی

دفتر برنامه ریزی و توسعه آموزش

زمستان ۱۳۹۶

فهرست مطالب

۳	قانون دیوان محاسبات کشور.....
۳	فصل اول- هدف.....
۳	فصل دوم - وظایف و اختیارات.....
۴	فصل سوم - سازمان و تشکیلات.....
۵	فصل چهارم - نحوه کار هیأت های مستشاری.....
۸	فصل پنجم - مقررات متفرقه.....
۱۰	قانون اصلاحیه قانون دیوان محاسبات.....
۱۱	استفساریه قانونی راجع به تبصره ۱ ماده ۲۸ قانون دیوان محاسبات کشور.....
۱۲	قانون اصلاح قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی و الحاق یک ماده به آن.....
۱۶	قانون اصلاح ماده (۴۴) قانون دیوان محاسبات کشور.....
۱۷	قانون الحاق یک ماده به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱.....
۱۸	دستورالعمل تبصره ماده ۳۹ قانون دیوان محاسبات کشور.....
۱۹	اصلاحیه دستورالعمل تبصره ماده ۳۹ قانون دیوان محاسبات کشور.....
۲۰	وظایف جدید دیوان محاسبات در اصلاح جدید آیین نامه داخلی مجلس.....
۲۳	آیین نامه اجرایی نحوه حسابرسی و رسیدگی دیوان محاسبات کشور.....

قانون دیوان محاسبات کشور

فصل اول - هدف

ماده ۱- هدف دیوان محاسبات کشور با توجه به اصول مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران عبارت است از اعمال کنترل و نظارت مستمر مالی به منظور پاسداری از بیت‌المال از طریق:

الف) کنترل عملیات و فعالیت‌های مالی کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌هایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند.

ب) بررسی و حسابرسی وجوه مصرف شده و درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار در ارتباط با سیاست‌های مالی تعیین شده در بودجه مصوب با توجه به گزارش عملیاتی و محاسباتی مأخوذه از دستگاه‌های مربوطه.

ج) تهیه و تدوین گزارش حاوی نظرات در مورد لایحه تفریغ بودجه و ارائه آن به مجلس شورای اسلامی.

فصل دوم - وظایف و اختیارات

ماده ۲- حسابرسی یا رسیدگی کلیه حساب‌ها در آمد و هزینه و سایر دریافت‌ها و پرداخت‌ها و نیز صورت‌های مالی دستگاه‌ها از نظر مطابقت با قوانین و مقررات مالی و سایر قوانین مربوط و ضوابط لازم‌الاجراء.

تبصره- منظور از دستگاه‌ها در این قانون کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر واحدها که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند و به‌طور کلی هر واحد اجرایی که بر طبق اصول ۴۴ و ۴۵ قانون اساسی مالکیت عمومی بر آنها مترتب بشود می‌باشد. واحدهایی که شمول مقررات عمومی در مورد آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول این تعریف می‌باشند.

ماده ۳- بررسی وقوع عملیات مالی در دستگاه‌ها به منظور اطمینان از حصول و ارسال صحیح و به موقع درآمد و یا انجام هزینه و سایر دریافت‌ها و پرداخت‌ها.

ماده ۴- رسیدگی به موجودی حساب اموال و دارایی‌های دستگاه‌ها.

ماده ۵- بررسی جهت اطمینان از برقراری روش‌ها و دستورالعمل‌های مناسب مالی و کاربرد مؤثر آنها در جهت نیل به اهداف دستگاه‌های مورد رسیدگی.

ماده ۶- اعلام نظر در خصوص لزوم وجود مرجع کنترل‌کننده داخلی و یا عدم کفایت مرجع کنترل‌کننده موجود در دستگاه‌های مورد رسیدگی با توجه به گزارشات حسابرسی‌ها و رسیدگی‌های انجام شده جهت حفظ حقوق بیت‌المال.

ماده ۷- رسیدگی به حساب کسری ابواب‌جمعی و تخلفات مالی و هرگونه اختلاف حساب مأمورین ذیربط دولتی در اجرای قوانین و مقررات به ترتیب مقرر در این قانون.

ماده ۸- تجزیه و تحلیل لایحه تفریغ بودجه ارسالی از طرف قوه مجریه براساس نتایج حاصل از بررسی‌های، رسیدگی‌ها و یا حسابرسی‌های انجام شده و تهیه و ارائه گزارش حاوی نظرات به مجلس شورای اسلامی.

فصل سوم - سازمان و تشکیلات

ماده ۹- دیوان محاسبات کشور مستقیماً زیر نظر مجلس شورای اسلامی می‌باشد و در امور مالی و اداری استقلال داشته و اعتبار مورد نیاز آن با پیشنهاد دیوان مذکور پس از تأیید کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه مجلس شورای اسلامی جداگانه در لایحه بودجه کل کشور منظور می‌شود. تشخیص، انجام تعهد و تسجیل هزینه‌های آن با رعایت قوانین و مقررات از وظایف رئیس دیوان محاسبات و یا کسانی است که از طرف وی مجاز به این امور بشوند.

ماده ۱۰- مقر دیوان محاسبات کشور پس از افتتاح هر دوره قانونگذاری به پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه مجلس شورای اسلامی و تصویب نمایندگان ملت انتخاب می‌شود.

تبصره- برکناری رئیس دیوان محاسبات با پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و با تصویب اکثریت نمایندگان انجام می‌گیرد.

ماده ۱۱- رئیس دیوان محاسبات کشور پس از افتتاح هر دوره قانونگذاری به پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه مجلس شورای اسلامی و تصویب نمایندگان ملت انتخاب می‌شود.

تبصره- برکناری رئیس دیوان محاسبات با پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و با تصویب اکثریت نمایندگان انجام می‌گیرد.

ماده ۱۲- دیوان محاسبات کشور دارای ۴ هیأت مستشاری و یک دادسرا در تهران و ۴ هیأت مستشاری و دادیار مقیم در ۴ منطقه کشور می‌باشد. هر هیأت مرکب از سه مستشار است که یکی از آنها رئیس هیأت خواهد بود.

تبصره- هر منطقه شامل چند استان و مقر هر هیأت مستشاری در مرکز یکی از استان‌های مربوط خواهد بود.

ماده ۱۳- دادسرای دیوان محاسبات کشور از یک دادستان و تعداد کافی دادیار و یک دفتر تشکیل می‌شود.

ماده ۱۴- دادستان دیوان محاسبات کشور پس از افتتاح هر دوره قانونگذاری به پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه مجلس شورای اسلامی و تصویب نمایندگان ملت انتخاب می‌شود، برکناری دادستان دیوان محاسبات به پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و با تصویب اکثریت نمایندگان مجلس خواهد بود.

ماده ۱۵- سایر اعضای تشکیلات دیوان محاسبات کشور عبارتند از:

الف) دو معاون.

ب) تعداد مشاور لازم.

ج) تعداد کافی حسابرس و ممیز حساب و کارشناس فنی.

د) مستخدمین اداری.

ماده ۱۶- انتخاب هیأت‌های مستشاری از طریق زیر به عمل می‌آید:

رئیس دیوان محاسبات کشور ظرف دو ماه پس از دریافت حکم اسامی ۴۰ نفر از میان افراد واجد شرایط در ماده ۱۷ را به کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه مجلس شورای اسلامی پیشنهاد خواهد نمود. کمیسیون از بین افراد مذکور ۲۴ نفر را به عنوان اعضاء اصلی هیأت‌های مستشاری و ۸ نفر را به عنوان عضو جانشین انتخاب و به رئیس دیوان محاسبات کشور معرفی خواهد کرد.

ماده ۱۷- مستشاران دیوان محاسبات کشور پس از افتتاح هر دوره قانونگذاری از بین کارکنان امین و متدین و متخصص در امور دیوان محاسبات و یا افراد دیگر واجد شرایط مذکور در این ماده انتخاب می‌شوند.

ماده ۱۸- رئیس و دادستان و اعضاء هیأت‌های مستشاری تا انتخاب و معرفی اعضاء جدید در هر دوره قانونگذاری به کار خود ادامه خواهند داد و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

ماده ۱۹- جلسات هیأت‌های مستشاری با حضور سه نفر رسمیت خواهد داشت و آراء صادره با اکثریت معتبر است. در مواردی که عده آنها کمتر از سه نفر باشد به درخواست هیأت از طرف رئیس دیوان محاسبات کشور کمبود از بین مستشاران سایر هیأت‌ها انتخاب و در رسیدگی و اتخاذ تصمیم شرکت خواهند نمود.

ماده ۲۰- اعضاء جانشین موضوع ماده ۱۶ با انتخاب و از طرف رئیس دیوان محاسبات کشور در موارد ذیل به عضویت هیأت‌های مستشاری در خواهند آمد:

۱- در مورد فوت یا استعفا یا بازنشستگی یکی از اعضاء هیأت‌ها.

۲- در مواردی که هر یک از مستشاران به علتی برای مدتی بیش از ۴ ماه متوالی از انجام وظیفه بازماند.

تبصره- اعضاء جانشین قبل از این که به موجب این ماده به کار دعوت شوند وظایفی را که از طرف دستگاههای مربوط به آنها ارجاع می‌شود انجام خواهند داد.

ماده ۲۱- دادستان دیوان محاسبات کشور در حدود قوانین و مقررات مالی در حفظ حقوق بیت‌المال اقدام می‌نماید و در انجام وظایف خود می‌تواند به هر یک از دستگاه‌ها شخصاً مراجعه و یا این مأموریت را به یکی از دادیاران محول نماید.

ماده ۲۲- دیوان محاسبات کشور از لحاظ مقررات استخدامی تابع آیین‌نامه خاصی خواهد بود که از طرف دیوان مزبور تهیه و با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد و تا تصویب آیین‌نامه فوق‌الذکر تابع قانون استخدام کشوری خواهد بود.

فصل چهارم - نحوه کار هیأت‌های مستشاری

ماده ۲۳ - موارد ارجاعی که در هیأت‌های مستشاری مورد رسیدگی و اعلام نظر قرار می‌گیرد علاوه بر موارد مذکور در این قانون عبارتند از:

(الف) عدم ارائه صورت‌های مالی، حساب درآمد و هزینه، دفاتر قانونی و صورتحساب کسری و یا اسناد و مدارک در موعد مقرر به دیوان محاسبات کشور.

(ب) تعهد زائد بر اعتبار و یا عدم رعایت قوانین و مقررات مالی.

(ج) عدم واریز به موقع درآمد و سایر منابع تأمین اعتبار منظور در بودجه عمومی به حساب مربوط و همچنین عدم واریز وجوهی که به عنوان سپرده یا وجه‌الضمان و یا وثیقه و یا نظایر آنها دریافت می‌گردد.

(د) عدم پرداخت به موقع تعهدات دولت که موجب ضرر و زیان به بیت‌المال می‌گردد.

(ه) سوء استفاده و غفلت و تسامح در حفظ اموال و اسناد و وجوه دولتی و یا هر خرج نادرست که باعث اتلاف یا تضییع بیت‌المال بشود.

(و) پرونده‌های کسری ابواب جمعی مسئولین مربوط.

ز) ایجاد موانع و محظورات غیر قابل توجیه از ناحیه مسئولین ذریبط دستگاهها در قبال ممیزین و یا حسابرسها و سایر کارشناسان دیوان محاسبات کشور در جهت انجام وظایف آنان.

ح) پرداخت و دریافتهایی که خلاف قوانین موجود به دستور کتبی مقامات مسئول صورت گیرد.

ط) تأیید و یا صدور رأی نسبت به گزارشات حسابرسان داخلی و خارجی شرکتها و مؤسسات و سازمانهای مربوطه. تبصره- این هیأتها در صورت احراز وقوع جرم و یا تخلف از ناحیه مسئول یا مسئولین ضمن اعلام رأی پرونده را جهت صدور حکم مقتضی به مراجع صالحه ارسال خواهند داشت.

ماده ۲۴- هرگاه ثابت شود که از ناحیه مسئولان بدون سوء نیت ضرری به بیت المال وارد شده است از طرف هیأتهای مستشاری رأی به جبران آن طبق ماده ۲۸ این قانون صادر خواهد شد و در مورد تخلفاتی که ناشی از دستور رئیس جمهوری و نخست وزیر و وزراء بوده و اثر مالی داشته باشد علاوه بر جبران ضرر گزارش لازم حسب مورد جهت استحضار و اخذ تصمیم به مجلس داده خواهد شد.

ماده ۲۵- هرگاه دیوان محاسبات کشور ضمن انجام وظایف به یکی از جرایم عمومی برخورد نماید مکلف است موضوع را از طریق دادستان دیوان محاسبات کشور برای تعقیب به مراجع قضایی اعلام نماید. این امر مانع از ادامه رسیدگی مزبور در دیوان محاسبات کشور نخواهد بود.

ماده ۲۶- آراء دیوان محاسبات کشور را دادستان و یا نماینده او برای اجراء به دستگاههای مربوط ابلاغ و نسخه‌ای از آن را به وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال و در اجرای آنها مراقبت می‌نماید. در صورتی که آراء مزبور بلااجرا بماند دادستان دیوان محاسبات کشور موظف است مراتب را به مجلس شورای اسلامی اعلام نماید.

ماده ۲۷- هیأت‌های مستشاری اسناد و مدارکی را که مورد تقاضای دادستان دیوان محاسبات کشور باشد در اختیار مشارالیه می‌گذارد.

ماده ۲۸- آراء هیأت‌های مستشاری ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ به محکوم‌علیه از طرف وی و دادستان قابل تجدید نظر است. مرجع تجدید نظر منحصراً به موارد اعتراض رسیدگی و مبادرت به صدور حکم می‌نماید حکم صادره قطعی است. در صورتی که رأی صادره هیأت‌های مستشاری مستند به قبول محکوم‌علیه و دادستان باشد و یا حضوری بوده و ابلاغ نیز واقعی باشد با انقضای موعده مذکور این رأی قطعی و لازم‌الاجراء خواهد بود.

تبصره ۱- مرجع رسیدگی به تقاضای تجدید نظر محکمه صالحه است که تشکیل می‌شود از یک نفر حاکم شرع به انتخاب شورای عالی قضایی و دو نفر از مستشاران دیوان محاسبات به عنوان کارشناس و به انتخاب رئیس دیوان که در پرونده مطروحه سابقه رأی نداشته باشند. محل تشکیل محکمه مذکور در تهران خواهد بود.

تبصره ۲- در مواردی که ابلاغ واقعی آراء هیأت‌ها میسر نباشد و نیز در مورد آرای غیابی با انقضای موعده مقرر در ماده ۲۸ دادستان دیوان محاسبات مکلف است پرونده را به انضمام رأی صادره و با اظهار نظر به مرجع تجدید نظر مذکور در تبصره یک این ماده ارسال نماید. اعلام قطعیت با مرجع تجدید نظر مذکور در تبصره یک این ماده خواهد بود.

ماده ۲۹- تقاضای اعاده دادرسی در موارد زیر قبول می‌شود:

الف) در صورتی که در نوشتن ارقام یا در عملیات حسابداری اشتباهی شده باشد.

ب) در صورتی که ضمن رسیدگی به سایر حساب‌ها ثابت شود که اقلامی به حساب نیامده و یا مکرر به حساب آمده است.

ج) هرگاه پس از صدور رأی و حکم اسنادی به دست آید که محرز شود اسناد مزبور در موقع رسیدگی موجود بوده لیکن به عللی در دسترس نبوده و یا مورد توجه هیأت قرار نگرفته باشد.

د) هرگاه رأی و حکم به استناد اسنادی صادر شده که مجعول بودن اسناد مزبور در مراجع دادگستری به حکم قطعی ثابت شده باشد.

تبصره ۱- تقاضای اعاده دادرسی در محکمه‌ای رسیدگی و مورد صدور حکم واقع می‌شود که حکم قبلی را صادر نموده است و منحصر به قسمت‌هایی از حساب است که مورد تقاضای اعاده دادرسی واقع شده است تقاضای اعاده دادرسی موجب توقف اجرای حکم نیست مگر پس از اخذ تأمین مقتضی.

تبصره ۲- محکمه مکلف است ظرف یک ماه نظر خود را مبنی بر قبول و یا رد تقاضای اعاده دادرسی اعلام نماید.

ماده ۳۰- تاریخ تشکیل و دستور جلسه رسیدگی هیأت‌های دیوان محاسبات کشور و دادگاه مربوطه به دادستان و یا نماینده او و مسئول یا مسئولین امر ابلاغ می‌شود. حضور دادستان یا نماینده او در جلسات رسیدگی الزامی است لیکن عدم حضور مسئول یا مسئولین امر مانع رسیدگی و صدور رأی و حکم نخواهد بود و هیأت و دادگاه پس از استماع نظر دادستان یا نماینده او مبادرت به صدور رأی و حکم خواهد نمود.

ماده ۳۱- هرگاه یکی از هیأت‌های مستشاری ضمن رسیدگی متوجه شود موردی که قبلاً رسیدگی و نسبت به آن رأی صادر گردیده است از موارد اعاده دادرسی است باید حسب مورد مراتب را کتباً به محکوم‌علیه یا دادستان اعلام کند.

ماده ۳۲- تصحیح و رفع ابهام آراء هیأت‌های مستشاری و احکام دادگاه تجدید نظر با هیأت‌ها و دادگاه صادرکننده رأی و حکم می‌باشد.

ماده ۳۳- مطالبات دولت ناشی از آراء و احکام قطعی صادره بر طبق مقررات اجرایی احکام مراجع قضایی خواهد بود.

ماده ۳۴- رسیدگی و صدور رأی از دیوان محاسبات کشور و همچنین احکام مرجع تجدید نظر مبنی بر جبران خسارت در مورد اشخاص مانع رسیدگی و محکومیت آنان به مجازات‌های اداری یا تعقیب کیفری در مراجع صالحه نخواهد بود.

ماده ۳۵- در مورد کسر ابواب جمعی مسئولین مالی دادرسی دیوان محاسبات کشور می‌توانند از مرجع تجدید نظر درخواست تأمین خواسته را بنمایند مرجع مربوط در صورتی که دلایل درخواست تأمین خواسته را کافی بداند قرار مقتضی صادر می‌نماید. قرار مذکور طبق مقررات اجرایی مربوط به احکام تأمین خواسته قابل اجرا می‌باشد.

ماده ۳۶- هیأت عمومی دیوان محاسبات کشور با حضور حداقل ۱۶ نفر اعضای اصلی هیأت‌های مستشاری با دعوت و به ریاست رئیس دیوان محاسبات کشور برای رسیدگی به موارد زیر تشکیل می‌شود:

الف) ایجاد هماهنگی در انجام وظایف هیأت‌های مستشاری.

ب) اظهار نظر در خصوص گزارش تفریغ بودجه و گزارش نهایی.

ج) اظهار نظر در آیین‌نامه‌ها و روش‌های اجرایی مربوط به نحوه کار دیوان محاسبات کشور.

د) سایر مواردی که رئیس دیوان محاسبات کشور تشکیل هیأت عمومی را لازم بداند.

تبصره- تصمیمات هیأت مذکور با رأی ۱۲ نفر از مستشاران حاضر در جلسه معتبر است تاریخ جلسات هیأت عمومی و دستور جلسه به دادستان دیوان محاسبات کشور اعلام می‌شود. دادستان دیوان محاسبات کشور می‌تواند در مذاکرات هیأت عمومی بدون داشتن حق رأی شرکت نماید.

فصل پنجم - مقررات متفرقه

ماده ۳۷- تخلفات اداری اعضای هیأت‌های مستشاری طبق دستور رئیس به وسیله دادستان دیوان محاسبات در هیأتی مرکب از سه نفر از رؤسای هیأت‌های مستشاری مورد رسیدگی قرار می‌گیرد. مرجع تجدید نظر در این مورد هیأت عمومی دیوان محاسبات کشور است.

ماده ۳۸- تخلفات اداری رئیس یا دادستان دیوان محاسبات کشور بنا به دستور رئیس مجلس و نظارت کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه مجلس شورای اسلامی در هیأت عمومی که بدون حضور رئیس یا دادستان تشکیل می‌گردد براساس قوانین مربوط مورد رسیدگی و صدور رأی قرار می‌گیرد. مرجع تجدید نظر در این مورد دیوان عالی کشور خواهد بود.

ماده ۳۹- دستگاه‌ها مکلفند حساب‌های درآمد و هزینه، صورت‌های مالی، اسناد و مدارک مربوط را به نحوی که دیوان محاسبات کشور تعیین می‌نماید به دیوان مزبور تحویل نمایند. حسابرسی و رسیدگی آنها به تشخیص دیوان محاسبات کشور در ادارات دیوان یا محل خود آن دستگاه‌ها انجام می‌گیرد.

ماده ۴۰- تعیین نحوه حفظ و نگهداری و بایگانی صورت‌های مالی و اسناد و مدارک مربوط در دستگاه‌ها به عهده دیوان محاسبات کشور است.

ماده ۴۱- دیوان محاسبات کشور علاوه بر موارد پیش‌بینی شده در این قانون موضوعات مرتبط با وظایف دیوان محاسبات را که از طرف مجلس شورای اسلامی حسب مورد به آن ارجاع می‌شود رسیدگی و اظهار نظر می‌نماید.

ماده ۴۲- دیوان محاسبات کشور برای انجام وظایف خود می‌تواند در تمامی امور مالی کشور تحقیق و تفحص نماید و در تمامی موارد مستقیماً مکاتبه برقرار نماید و تمام مقامات جمهوری اسلامی ایران و قوای سه‌گانه و سازمان‌ها و ادارات تابعه و کلیه اشخاص و سازمان‌هایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند مکلف به پاسخگویی مستقیم می‌باشند حتی در مواردی که از قانون محاسبات عمومی مستثنی شده باشند.

ماده ۴۳- دیوان محاسبات به حساب‌های تا آخر سال ۱۳۵۹ به تفکیک قبل و بعد از انقلاب رسیدگی می‌نماید، نحوه رسیدگی به وسیله کمیسیونی مرکب از نمایندگان دیوان محاسبات کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و با تصویب مجلس تعیین می‌گردد و متعاقباً لایحه تفریغ بودجه این حساب‌ها از سوی وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به مجلس شورای اسلامی ارائه خواهد شد.

ماده ۴۴- آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون و همچنین سازمان تفصیلی دیوان محاسبات کشور توسط دیوان مذکور تهیه و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۴۵- قانون دیوان محاسبات مصوب سال ۱۳۵۲ و مواد اصلاحی آن به طور کلی و کلیه قوانین و مقررات خاص در مواردی که با این قانون مغایر است از تاریخ اجرای این قانون ملغی است.

تبصره- تا زمانی که آیین نامه های اجرایی این قانون به تصویب نرسیده مقررات آیین نامه های مورد عمل تا حدی که با مفاد این قانون مغایر نباشد قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۴۶- اداره کلیه امور مالی و استخدامی و اداری دیوان محاسبات با رئیس دیوان است.

قانون فوق مشتمل بر چهل و شش ماده و یازده تبصره در جلسه روز دوشنبه یازدهم بهمن ماه یک هزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون اصلاحیه قانون دیوان محاسبات

ماده واحده- قانون دیوان محاسبات به شرح زیر اصلاح می شود:

۱- در بند الف ماده ۱۵ به جای دو معاون، سه معاون گذاشته شود.

۲- تبصره زیر به ماده ۱۶ اضافه شود.

تبصره- چنانچه معرفی ۴۰ نفر جهت انتخاب اعضای هیأت های مستشاری برای رئیس دیوان محاسبات به دلیل موجه در یک نوبت ممکن نباشد، رئیس دیوان مزبور موظف است ظرف دو ماه پس از دریافت حکم در نوبت اول اسامی حداقل ۲۰ نفر را به کمیسیون دیوان محاسبات معرفی، و در صورتی که در مدت مذکور معرفی نکرد مستعفی شناخته می شود و پس از ۴ ماه از معرفی بیست نفر اول باید بیست نفر دوم را معرفی نماید.

۳- تبصره ماده ۲۳ به صورت زیر اصلاح می شود:

تبصره- این هیأت ها در صورت احراز وقوع جرم و یا تخلف از ناحیه مسئول یا مسئولین ضمن اعلام رأی پرونده را جهت صدور حکم مقتضی به مراجع صالحه ارسال خواهند داشت و در زمانی که هیأت های مزبور وجود نداشته باشد دادستان دیوان محاسبات باید آنها را پس از رسیدگی به مراجع و محاکم ذیصلاح اعلام نماید.

۴- این تبصره به عنوان تبصره ۲ به ماده ۳۶ اضافه می شود:

تبصره ۲- در مواردی که هیأت های مستشاری کامل نشده، عده موجود هیأت های مستشاری هیأت عمومی را تشکیل می دهد و رسمیت جلسه آن با حضور دو سوم هیأت عمومی و تصمیمات هیأت با رأی حداقل سه چهارم اعضای حاضر در جلسه معتبر خواهد بود.

۵- این تبصره به ماده ۴۲ اضافه شود:

تبصره- خلاصه گزارشات رسیدگی یا حسابرسی کلیه دستگاه های اجرایی پس از رسیدگی دادستان دیوان محاسبات و هیأت های مستشاری ظرف مدت یک ماه از تاریخ تنظیم هر گزارش باید جهت اطلاع کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه و امور مالی مجلس شورای اسلامی ارسال گردد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز پنجشنبه سوم خرداد ماه یک هزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

استفساریه قانونی راجع به تبصره ۱ ماده ۲۸ قانون دیوان محاسبات کشور

ماده واحده - تبصره یک ماده ۲۸ به شرح زیر تفسیر می گردد:

شرکت دو نفر از مستشاران الزامی بوده و محکمه بدون حضور آنان رسمیت ندارد اما نظر مستشاران مشورتی بوده و مؤثر در حکم نخواهد بود ولی آنان موظف به اظهار نظر کتبی بوده و حاکم شرع بدون گرفتن نظر مشورتی مستشاران حکم نخواهد کرد. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه بیست و سوم آذر ماه یک هزار و سیصد و شصت و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۵،۱۰،۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون اصلاح قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی و الحاق یک

ماده به آن

ماده ۱ - بند «ج» ماده ۱ قانون دیوان محاسبات کشور به صورت زیر اصلاح می‌گردد:

ج) تهیه و تدوین گزارش تفریح بودجه به انضمام نظرات خود و ارائه آن به مجلس شورای اسلامی.

ماده ۲ - تبصره زیر به ماده ۹ الحاق می‌گردد:

تبصره- دیوان محاسبات کشور از لحاظ مقررات مالی تابع آیین‌نامه خاصی خواهد بود که ظرف مدت دو ماه از تاریخ تصویب

این اصلاحیه تهیه و با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌گردد.

ماده ۳- ماده ۱۲ قانون به شرح ذیل اصلاح و تبصره آن حذف می‌گردد:

ماده ۱۲- دیوان محاسبات کشور دارای یک دادسرا و حداقل سه و حداکثر هفت هیأت مستشاری می‌باشد. هر هیأت مرکب از

سه مستشار است که یکی از آنها رئیس هیأت خواهد بود.

ماده ۴- بندهای «الف» و «ج» ماده ۱۵ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

الف) چهار معاون

ج) تعداد کافی حسابرس و کارشناس.

ماده ۵- ماده ۱۶ قانون به صورت زیر اصلاح و دو تبصره به شرح ذیل به آن اضافه می‌شود:

ماده ۱۶- انتخاب هیأت‌های مستشاری از طریق زیر به عمل می‌آید:

رئیس دیوان محاسبات کشور پس از دریافت حکم حداقل اسامی پانزده نفر از افراد امین و متدین و کاردان را حتی‌الامکان از

میان افراد واجد شرایط دیوان محاسبات کشور به کمیسیون دیوان محاسبات، بودجه و امور مالی مجلس پیشنهاد خواهد نمود.

کمیسیون از بین افراد مذکور حداقل ۹ نفر را به‌عنوان اعضای اصلی هیأت مستشاری و سه نفر را به‌عنوان اعضای جانشین انتخاب

و به رئیس دیوان محاسبات کشور معرفی خواهد کرد.

تبصره ۱- افزایش تعداد هیأت‌های مستشاری، تعیین رؤسای هیأتها و صدور حکم مستشاران از وظایف رئیس دیوان محاسبات

کشور می‌باشد.

تبصره ۲- در صورت نیاز به افزایش هیأت‌های مستشاری رئیس دیوان محاسبات کشور به ازای هر هیأت پنج نفر را که واجد

شرایط مذکور در این ماده باشند، به کمیسیون دیوان محاسبات، بودجه و امور مالی مجلس معرفی خواهد نمود. کمیسیون از میان

افراد پیشنهادی سه نفر را به‌عنوان عضو اصلی هیأت مستشاری و یک نفر را به‌عنوان عضو جانشین انتخاب و به رئیس دیوان

محاسبات کشور معرفی خواهد کرد.

ماده ۶- ماده ۱۷ قانون حذف می‌شود.

ماده ۷- تبصره‌های ذیل به‌عنوان تبصره‌های ۱ و ۲ و ۳ به ماده ۲۱ اضافه می‌گردد:

تبصره ۱- هرگاه در مواعد مقرر حساب ماهانه یا سالانه و صورت‌های مالی و هر نوع سند و یا مدرک مورد نیاز در اختیار دیوان محاسبات کشور قرار نگیرد، دادستان دیوان محاسبات کشور موظف است به محض اعلام، علیه مسئول یا مسئولین امر دادخواست تنظیم و جهت طرح در هیأت‌های مستشاری به رئیس دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.

تبصره ۲- دادستان دیوان محاسبات کشور موظف است به مورد کسری ابوابجمعی مسئولین و موارد مذکور در ماده ۲۳ این قانون و همچنین سایر مواردی که رسیدگی به آنها در صلاحیت دیوان محاسبات کشور می‌باشد، رسیدگی و پس از تکمیل پرونده با صدور دادخواست مراتب را جهت طرح در هیأت‌های مستشاری به رئیس دیوان محاسبات کشور اعلام دارد.

تبصره ۳- رئیس دیوان محاسبات کشور مکلف است حداکثر ظرف ده روز دادخواست دادستان را به هیأت‌های مذکور ارجاع دهد.

ماده ۸- صدر ماده ۲۳ و بند «ه» آن به صورت زیر اصلاح و بند «ی» به صورت زیر به آن اضافه و تبصره آن به شرح ذیل به سه تبصره تغییر می‌یابد:

ماده ۲۳- هیأت‌های مستشاری علاوه بر موارد مذکور در این قانون به موارد زیر نیز رسیدگی و انشاء رأی می‌نمایند:

«ه» سوء استفاده، غفلت و تسامح در حفظ اموال و اسناد و وجوه دولتی و یا هر خرج یا تصمیم نادرست که باعث اتلاف یا تضییع بیت‌المال شود.

ی) رسیدگی و صدور رأی نسبت به گزارش‌های حسابرسی و گواهی حساب‌های صادره توسط دیوان محاسبات کشور.

تبصره ۱- هیأت‌ها در صورت احراز وقوع تخلف ضمن صدور رأی نسبت به ضرر و زیان وارده متخلفین را حسب مورد به مجازات‌های اداری ذیل محکوم می‌نمایند:

الف) توبیخ کتبی با درج در پرونده استخدامی.

ب) کسر حقوق و مزایا حداکثر یک سوم از یک ماه تا یک سال.

ج) انفصال موقت از یک ماه تا یک سال.

د) اخراج از محل خدمت.

ه) انفصال دائم از خدمات دولتی.

تبصره ۲- هیأت‌ها در صورت احراز وقوع جرم ضمن اعلام رأی نسبت به ضرر و زیان وارده، پرونده را از طریق دادرسی دیوان محاسبات کشور برای تعقیب به مراجع قضایی ارسال خواهد داشت.

تبصره ۳- آرای هیأت‌های مستشاری در موارد بندهای «الف» و «ب» و «ج» تبصره ۱ این ماده قطعی و لازم‌الاجراست و در مورد بندهای «د» و «ه» در مدت بیست روز از تاریخ ابلاغ در هیأتی مرکب از سه نفر از مستشاران که در پرونده مطروحه سابقه رأی نداشت باشند با تعیین رئیس دیوان محاسبات کشور قابل تجدید نظر می‌باشد.

ماده ۹- ماده ۳۰ به شکل زیر اصلاح و تبصره‌های ذیل به عنوان تبصره‌های ۱ و ۲ به آن اضافه می‌گردند:

ماده ۳۰- رسیدگی به پرونده‌ها در هیأت‌های مستشاری و محکمه تجدیدنظر تابع تشریفات آیین دادرسی نبوده و هیأت‌های مستشاری و یا حاکم شرع از طریق دیوان محاسبات کشور دستور تعیین وقت رسیدگی خواهند داد. دفتر بلافاصله به هر نحوی

که ابلاغ وقت ممکن باشد، وقت رسیدگی را به اطلاع اشخاصی که حضور آنان در جلسه رسیدگی لازم است، می‌رساند. هیأت و یا محکمه پس از استماع نظر دادستان و یا نماینده او مبادرت به صدور رأی و یا حکم می‌نماید. ابلاغ آرای هیأت‌های مستشاری و محکمه تجدیدنظر نیز بلافاصله به ترتیب فوق انجام می‌گیرد. عدم حضور اشخاص ذیربط پس از ابلاغ وقت مانع رسیدگی نخواهد بود.

تبصره ۱- در صورتی که ابلاغ وقت به وسیله دفتر دیوان محاسبات کشور میسر نباشد، ضابطین دادگستری سراسر کشور مکلف به ابلاغ اوراق دفتر مذکور می‌باشند.

تبصره ۲- ابلاغ آرای هیأت‌های مستشاری و محکمه تجدیدنظر نیز بلافاصله به ترتیب فوق انجام می‌گیرد.

ماده ۱۰- ماده ۳۵ قانون به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ماده ۳۵- دادسرای دیوان محاسبات کشور می‌تواند درخواست تأمین خواسته و یا محکوم به را از محکمه تجدیدنظر بنماید. محکمه مذکور در صورتی که دلایل درخواست تأمین را کافی بداند، قرار مقتضی صادر می‌نماید. قرار مذکور طبق مقررات اجرایی مربوط به احکام تأمین خواسته قابل اجراء می‌باشد.

ماده ۱۱- ماده ۳۶ قانون و تبصره آن به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

ماده ۳۶- هیأت عمومی با حضور حداقل سه چهارم از مستشاران اصلی دیوان محاسبات کشور با دعوت و به ریاست رئیس دیوان محاسبات کشور برای رسیدگی به موارد زیر تشکیل می‌شود. تصمیمات هیأت با رأی اکثریت مطلق حاضرین در جلسه معتبر است.

الف) ایجاد هماهنگی و وحدت رویه در انجام وظایف هیأت‌های مستشاری

ب) صدور رأی در خصوص تفریح بودجه و گزارش نهایی آن.

ج) سایر مواردی که رئیس دیوان محاسبات کشور تشکیل هیأت عمومی را لازم بداند.

تبصره- تاریخ جلسات هیأت عمومی و دستور جلسه به دادستان دیوان محاسبات کشور اعلام می‌شود و دادستان مکلف به حضور در این جلسه بوده و دارای حق رأی می‌باشد.

ماده ۱۲- ماده ۳۷ قانون به صورت زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۳۷- تخلفات اعضای هیأت‌های مستشاری با اعلام رئیس دیوان محاسبات کشور در کمیسیون دیوان محاسبات، بودجه و امور مالی مجلس شورای اسلامی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد. دستورالعمل اجرایی این ماده توسط کمیسیون دیوان محاسبات مجلس تصویب خواهد شد.

ماده ۱۳- تبصره زیر به ماده ۳۹ اضافه می‌شود:

تبصره- مدت و نحوه نگهداری، حفظ اسناد، دفاتر صورت حساب‌های مالی و مدارک مزبور که توسط دستگاه‌ها به دیوان محاسبات کشور ارسال می‌شود و یا مدارکی که توسط دیوان محاسبات کشور تهیه می‌گردد، به صورت عین و همچنین طرز تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا میکروفیلم و یا میکروفیش یا نظایر آن و همچنین طریقه محو اسناد و مدارک مزبور به موجب دستورالعملی خواهد بود که با پیشنهاد رئیس دیوان محاسبات کشور به تصویب کمیسیون دیوان محاسبات، بودجه و امور مالی مجلس شورای اسلامی خواهد رسید. اسناد تبدیلی به نحو فوق در حکم اسناد اصلی است.

ماده ۱۴- مواد ۳۸ و ۴۳ قانون دیوان محاسبات و ماده واحده اصلاحیه قانون مزبور و تبصره‌ها و بندهای آن مصوب سوم خرداد ۱۳۶۳ مجلس شورای اسلامی لغو می‌گردد.

ماده ۱۵- این ماده به عنوان ماده ۴۷ به قانون دیوان محاسبات ملحق می‌گردد:

ماده ۴۷- ادامه عضویت دیوان محاسبات کشور جمهوری اسلامی ایران در سازمان بین‌المللی مؤسسات عالی حسابرسی (اینیتوسای) و سازمان آسیایی مؤسسات عالی حسابرسی (آسوسای) بلامانع می‌باشد. قانون فوق مشتمل بر پانزده ماده و سیزده تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم مرداد ماه یک هزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۰/۵/۲۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون اصلاح ماده (۴۴) قانون دیوان محاسبات کشور

ماده واحده - ماده (۴۴) قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۴۴- تشکیلات تفصیلی دیوان محاسبات کشور و هرگونه تغییرات و اصلاحات بعدی آن و آیین نامه اجرایی و سایر آیین نامه های این قانون توسط دیوان مذکور تهیه و به تصویب کمیسیون مشترک امور اداری و استخدامی و دیوان محاسبات و بودجه و امور مالی مجلس خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز دوم مهر ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۶/۰۷/۰۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

قانون الحاق يك ماده به قانون ديوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱

ماده واحده- از تاريخ تصويب اين قانون يك ماده به شرح ذيل به عنوان ماده (۸) به قانون ديوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ الحاق می گردد:

ماده ۸- ديوان محاسبات کشور در جهت انجام وظائف قانونی خود در حدود اعتبارات مصوب می تواند از خدمات حسابرسان بخش خصوصی استفاده نماید. حسابرسان مذکور پس از تأييد صلاحيت توسط ديوان محاسبات به عنوان حسابرس مورد تأييد آن ديوان محسوب می گردند.

تبصره- آيين نامه اجرائی اين قانون ظرف سه ماه توسط ديوان محاسبات کشور تهيه و به تصويب کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی خواهد رسيد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز يکشنبه مورخ پانزدهم اردیبهشت ماه يك هزار و سيصد و هشتاد و يك مجلس شورای اسلامی تصويب و در تاريخ ۱۳۸۱/۲/۲۵ به تأييد شورای نگهبان رسیده است.

دستورالعمل تبصره ماده ۳۹ قانون دیوان محاسبات کشور

ماده ۱- به موجب این دستورالعمل و به منظور تسهیل و رفع تکرار، عناوین صورتحساب‌های مالی، حساب‌های درآمد و هزینه و دفاتر و اسناد و مدارک مربوط و گزارشاتی که توسط دستگاه‌ها به دیوان محاسبات تحویل و یا توسط دیوان تهیه می‌گردد و همچنین اسناد و مدارکی که حسب مورد قانونی و یا به تشخیص دیوان محاسبات تحویل آنها به دیوان مذکور مقرر شده یا بشود تحت عبارت «اسناد و مدارک مالی» خلاصه می‌شود.

ماده ۲- اسناد و مدارک مالی که به تدریج و با اعلام دیوان محاسبات کشور توسط دستگاه‌ها به دیوان مزبور تحویل می‌گردد پس از تبدیل به میکروفیلم یا میکروفیش، آماده برای امحاء خواهد بود. تعیین اسناد و مدارک مالی قابل تحویل به دیوان محاسبات و تبدیل به میکروفیلم یا میکروفیش یا نگهداری عین آنها با دیوان محاسبات کشور می‌باشد.

ماده ۳- آمادگی امحاء اسناد و مدارک مالی که مراتب مقرر در ماده ۲ را طی نموده باشند توسط دیوان محاسبات به اطلاع سازمان اسناد ملی ایران رسانده می‌شود تا سازمان مذکور برابر مقررات و ظرف مهلت مورد توافق نسبت به حمل و فروش آنها اقدام نماید. اوراق فروخته شده الزاماً به خمیر تبدیل و دیوان محاسبات کشور تا اجرای مرحله نهایی نظارت خواهد نمود.

تبصره ۱- فهرست آن دسته از اسناد و مدارک مالی موضوع این دستورالعمل که طبق مقررات بایستی توسط سازمان اسناد ملی ایران عیناً نگهداری شود در هر مرحله به وسیله سازمان مذکور تهیه و به تأیید دیوان محاسبات کشور می‌رسد.

تبصره ۲- امحاء اسناد و مدارک مالی سنوات آتی و سنوات قبل به شرط تبدیل به میکروفیلم یا میکروفیش مشمول حکم کلیه مواد این دستورالعمل می‌باشد چنانچه به علت عدم ضرورت و یا کمبود امکانات نیازی به تبدیل آنها به میکروفیلم نبوده و یا میسر نباشد با سپری شدن ۱۵ سال از عمر آنها قابل امحاء خواهد بود.

ماده ۴- از عواید حاصل از فروش اسناد و مدارک مالی موضوع این دستورالعمل که توسط سازمان اسناد ملی ایران به حساب درآمد عمومی کشور واریز می‌گردد، پنجاه درصد مشمول بند ج ماده ۶۰ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین ی بوده و معادل پنجاه درصد بقیه همه ساله اعتباری تحت عنوان «برنامه تحقیق و بررسی» در لایحه بودجه کل کشور ذیل ردیف بودجه‌ای دیوان محاسبات کشور منظور خواهد شد تا صرف امور برنامه مذکور گردد.

ماده ۵- دیوان محاسبات کشور می‌تواند به تشخیص خود تبدیل اسناد به میکروفیلم را در محل خود دستگاه‌ها انجام دهد. بدیهی است تهیه کلیه امکانات لازم برای انجام کار به عهده دستگاه‌های مربوط خواهد بود.

ماده ۶- میکروفیلم و میکروفیش‌های تهیه شده پس از عکسبرداری طبق این دستورالعمل پس از مدت ۲۰ سال قابل امحاء می‌باشد.

اصلاحیه دستورالعمل تبصره ماده ۳۹ قانون دیوان محاسبات کشور

۱- در تبصره (۲) ماده (۳) عبارت «با سپری شدن پانزده سال از عمر آنها» حذف و عبارت «به تشخیص دیوان محاسبات کشور و حداقل پس از گذشت سه سال از عمر آنها» جایگزین آن گردید.

۲- در ماده ۴ عبارت «بند (ج) ماده (۶۰) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آنها در موارد معین مصوب ۱۳۶۹» حذف و عبارت «بندهای (د) و (ه) ماده (۴۳) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب سال ۱۳۷۳ جایگزین آن گردید.

۳- ماده (۵) به این شرح اصلاح شد:

عبارت «یا در محل دیوان» بعد از عبارت «محل دستگاهها» اضافه شد و عبارت «هزینه های مورد نیاز و کلیه امکانات لازم برای انجام کار به عهده دستگاه مربوطه خواهد بود»، جایگزین عبارت «بدیهی است ... خواهد بود»، شد.

۴- تبصره به شرح ذیل به ماده (۵) اضافه شد:

تبصره ۱- وجوه دریافتی توسط دیوان محاسبات کشور به عنوان درآمد اختصاصی به حساب مخصوصی نزد خزانه داری کل واریز و معادل صد در صد آن به دیوان محاسبات کشور جهت تهیه و تجهیز امکانات اجرایی این دستورالعمل و سایر امور مرتبط اختصاص می یابد.

تبصره ۲- داده های الکترونیکی در قالب فایل های رایانه ای به استناد ماده (۶) قانون تجارت الکترونیک با تأیید دیوان محاسبات کشور و با رعایت مفاد دستورالعمل ملاک عمل جهت تبدیل به میکرو فیلم خواهد بود.

۵- در کلیه مواد دستورالعمل پس از عبارت میکرو فیلم و میکروفیش عبارت «و یا داده پیام الکترونیکی» اضافه شد.

۶- متن ذیل به عنوان یک ماده به دستورالعمل الحاق شد:

«دیوان محاسبات کشور می تواند در راستای وظایف قانونی موضوع ماده (۳۹) قانون دیوان امور مربوط به اسناد و مدارک مالی فاقد طبقه بندی به میکرو فیلم یا داده پیام را با نظارت مستقیم خود از طریق دستگاه های اجرایی ذیربط به بخش های خصوصی و تعاونی واگذار نماید در صورت واگذاری امور مربوط به میکرو فیلم دستگاه های مشمول به بخش خصوصی یا تعاونی (غیردولتی) مورد تأیید دیوان محاسبات، ده درصد از مبلغ قراردادها جهت پوشش قسمتی از هزینه های نظارت، بازرینی میکرو فیلم و نهایتاً امحاء اسناد و مدارک مالی به حساب اختصاصی دیوان محاسبات کشور واریز خواهد شد».

اصلاحیه فوق الذکر در جلسه مورخ ۸۷/۱۰/۹ کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به تصویب رسید.

وظایف جدید دیوان محاسبات در اصلاح جدید آیین نامه داخلی مجلس

نمایندگان مجلس شورای اسلامی در ادامه بررسی طرح اصلاح موادی از آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مواد (۲۶) تا (۳۳) را بررسی و به شرح ذیل به تصویب رساندند:

۱- معاونت نظارت موظف است گزارش نماینده ناظر و کمیسیون را بررسی و نظرات خود را حسب مورد به رئیس مجلس، دستگاه مربوط، دیوان محاسبات، کمیسیون ذیربط و نماینده ناظر اعلام نماید.

۲- معاونت نظارت موظف است عدم شرکت نماینده ناظر در جلسات را به رئیس مجلس اعلام کند.

۳- حضور نماینده ناظر در جلسات موضوع این ماده مأموریت اداری محسوب می گردد. نماینده ناظر به تشخیص رئیس کمیسیون ذیربط با غیبت غیرموجه در سه جلسه متوالی یا پنج جلسه غیر متوالی مستعفی شناخته می شود. کمیسیون مکلف است نسبت به انتخاب فرد جدید طبق این آیین نامه اقدام نماید.

ماده ۲۸- ماده زیر به قانون آیین نامه داخلی الحاق می شود:

ماده الحاقی- روسای قوه مجریه و قضائیه موظفند حداکثر تا پایان اردیبهشت هر سال با حضور در مجلس، ضمن ارائه گزارش شفاهی، گزارش مکتوبی نیز از عملکرد قوه تحت نظارت خود و تغییرات خود و تغییرات شاخص ها در سال قبل را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نمایند.

شهرداری های کلان شهرها و سایر نهادهای عمومی غیردولتی، سازمان صدا و سیما و نهادهای تحت نظر رهبری با اذن ایشان نیز موظفند گزارش مکتوب خود را نیز عملکرد سال قبل به مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند تا به کمیسیون های تخصصی ارجاع شود. کمیسیون های تخصصی مجلس موظفند بخش های مرتبط با کمیسیون خود را ارزیابی و نتایج را حداکثر یک ماه پس از دریافت گزارش به معاونت نظارت مجلس ارائه نمایند. معاونت نظارت موظف است جمع بندی نهایی به همراه گزارش های مذکور و نظرات کمیسیون ها را برای بررسی بیشتر و تطبیق موارد مربوط به اعتبارات پیش بینی شده در بودجه کل کشور با گزارش تفریغ بودجه به دیوان محاسبات ارائه نماید. دیوان محاسبات موظف است در گزارش تفریغ بودجه نظر خود را در این باره اعلام کند.

ماده ۲۹- ماده زیر به قانون آیین نامه داخلی الحاق می شود:

ماده الحاقی- رئیس نظارت مجلس موظف است حداکثر تا پایان اردیبهشت هر سال گزارشی از اقدامات نظارتی مجلس شورای اسلامی در سال قبل را تهیه و به هیأت رئیسه ارسال کند تا در صورت صلاح دید در جلسه علنی قرائت شود.

ماده ۳۰- ماده زیر به قانون آیین نامه داخلی الحاق می شود:

ماده الحاقی- رئیس دیوان محاسبات کشور موظف به اجرای موارد زیر است:

۱- گزارش تفریغ بودجه سالانه کشور را حداکثر تا پایان ماه سال بعد تهیه و برای رسیدگی به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

۲- گزارش تفریغ بودجه سالانه دیوان محاسبات را تا پایان شهریور ماه سال بعد و بودجه سالانه آن را در پایان شهریور ماه سال قبل تهیه و برای رسیدگی به کمیسیون برنامه بودجه و محاسبات تسلیم نماید.

۳- در اجرای وظایف نظارتی مجلس شورای اسلامی، پاسخ درخواست‌های رئیس مجلس، روسای کمیسیون‌ها، نمایندگان مجلس، هیأت‌های تحقیق و تفحص و معاونت نظارت را که به صورت مکتوب دریافت می‌نماید در چارچوب قانون دیوان محاسبات کشور تهیه و به صورت رسمی تسلیم نماید.

تبصره ۱- رئیس دیوان هنگام تسلیم گزارش تفریح بودجه سالانه کشور حداکثر به مدت یکساعت درباره آن در جلسه علنی توضیح می‌دهد. هیأت رئیسه گزارش کامل تفریح بودجه را به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به عنوان کمیسیون اصلی و بخش‌های مرتبط با کمیسیون‌های دیگر را به عنوان کمیسیون فرعی ارجاع می‌نماید تا حداکثر ظرف ماه گزارش خود را به کمیسیون اصلی تقدیم نمایند. کمیسیون اصلی موظف است حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ تسلیم گزارش به مجلس با توجه به گزارش کمیسیون‌های فرعی و اخذ توضیحات از دستگاه‌های اجرایی، گزارش بررسی نهایی خود را تهیه و به هیأت رئیسه تسلیم نماید. این گزارش خارج از نوبت در دستور هفته بعد مجلس قرار گرفته و قرائت می‌شود.

تبصره ۲- کمیسیون برنامه بودجه و محاسبات موظف است کلیه گزارش‌های واصله از دیوان محاسبات را بررسی و نتیجه آن را به اطلاع نمایندگان برساند.

تبصره ۳- رئیس دیوان محاسبات موظف است چگونگی برخورد با متخلفین و پیگیری قانونی موارد تخلف را برای رئیس مجلس گزارش نماید.

ماده ۳۱- ماده زیر به قانون آیین‌نامه داخلی الحاق می‌شود:

ماده الحاقی- چنانچه لایحه بودجه سالانه کشور تا تاریخ تعیین شده در این آیین‌نامه به مجلس تسلیم نشود دولت موظف است لایحه چند دوازدهم بودجه را به مجلس تقدیم نماید. این لایحه پس از چاپ توزیع در دستور کار مجلس قرار می‌گیرد. ابتدا نماینده دولت و سپس دو مخالف و دو موافق به ترتیب هر کدام به مدت پنج دقیقه صحبت می‌کنند و سپس کلیات لایحه به رأی گذاشته می‌شود. در صورت تصویب، رسیدگی به لایحه در ردیف اول دستور جلسه علنی بعد قرار می‌گیرد. ابتدا پیشنهاد نمایندگان در خصوص میزان چند دوازدهم پیشنهادی دولت رأی گیری می‌شود.

تبصره ۱- چند دوازدهم بودجه بر مبنای آخرین قانون بوجه سالانه مصوب مجلس است.

تبصره ۲- حداکثر مدتی که مجلس می‌تواند برای بودجه چند دوازدهم تصویب نماید سه دوازدهم خواهد بود.

تبصره ۳- در صورت عدم تصویب بودجه سالانه کل کشور یا عدم ارائه لایحه چند دوازدهمدولت تا پانزدهم اسفند ماه نمایندگان می‌توانند با اراده طرح، اجرای آخرین قانون بودجه سالانه را حداکثر برای مدت یک ماه تمدید نمایند. این طرح طبق روال طرح‌های دو فوریتی رسیدگی می‌شود.

ماده ۳۲- ماده زیر به قانون آیین‌نامه داخلی الحاق می‌شود:

ماده الحاقی- نمایندگان مجلس می‌توانند برای برقراری ارتباط با مجالس کشورهای خارجی به تشکیل گروه‌های دوستی پارلمانی اقدام نمایند.

تبصره- آیین‌نامه چگونگی تشکیل، کشورهای هدف، تعداد گروه‌ها و نحوه فعالیت و روابط با آن کشورها توسط هیأت رئیسه مجلس تهیه می‌شود و به تصویب کمیسیون تدوین آیین‌نامه داخلی می‌رسد.

ماده ۳۳- اصلاحات عبارتی در برخی از موارد آیین نامه به تصویب رسید.

ماده ۲- تبصره زیر به ماده (۲۵) قانون آیین نامه داخلی الحاق شود:

تبصره ۴- نحوه رسیدگی به اعتراض در مورد ایفاء وظایف رئیس کمیسیون اصل نودم قانون اساسی و نیز رئیس و دادستان دیوان محاسبات و سایر افرادی که با رای مجلس انتخاب می شوند ولی در این آیین نامه برای رسیدگی به اعتراض در مورد ایفاء وظایف آنان روشی مشخص نشده است.

آیین‌نامه اجرایی نحوه حسابرسی و رسیدگی دیوان محاسبات کشور

ماده ۱- در این آیین‌نامه، منظور از قانون، قانون دیوان محاسبات کشور مصوب یازدهم بهمن ماه یک هزار و سیصد و شصت و یک و اصلاحات بعدی آن و منظور از دیوان، دیوان محاسبات کشور و منظور از دستگاه‌ها، دستگاه‌های موضوع تبصره ماده (۲) قانون دیوان محاسبات کشور می‌باشد.

ماده ۲- دیوان می‌تواند در اجرای وظایف و اختیارات خود حسب مورد انواع رسیدگی، بررسی و حسابرسی از جمله حسابرسی مالی، رعایت و عملکرد آن را انجام دهد.

ماده ۳- وظایف حسابرسی باید در چارچوب قوانین و استانداردهای حسابرسی مربوط که توسط مراجع ذیربط رسمی و قانونی تدوین و منظور شده یا می‌شود، صورت پذیرد.

تبصره- مادام که تمام یا بخشی از استانداردهای موضوع این آیین‌نامه تدوین و منتشر نشده‌اند، نحوه عمل حسابرسی بر اساس ضوابطی است که به تصویب رئیس کل دیوان محاسبات کشور خواهد رسید.

ماده ۴- گواهی صورتحساب‌های موضوع ماده (۹۵) قانون محاسبات عمومی کشور با رعایت ضوابط، مقررات و استانداردهای لازم‌الاجرا پس از بررسی، رسیدگی و حسابرسی دیوان مطابق دستورالعمل‌های مربوط خواهد بود.

ماده ۵- کنترل کیفیت حسابرسی که به منظور حفظ، ارتقاء و اطمینان بخشی و اعتباردهی صورت می‌پذیرد بایستی به نحوی باشد که فرآیند حسابرسی از جمله گزارش‌ها و اطلاعات مبتنی بر آن را در بر گیرد.

ماده ۶- گزارش تفریغ بودجه بر اساس نتایج حسابرسی یا رسیدگی به حساب‌ها و مدارک وفق دستورالعمل‌های مربوط تهیه و تنظیم می‌گردد. گزارش مزبور به انضمام نظرات دیوان به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌شود.

ماده ۷- در اجرای ماده (۱) قانون، دیوان می‌تواند نسبت به تقویت رویکرد پیشگیرانه در امر کنترل و نظارت مستمر اقدام نماید.

ماده ۸- دیوان مکلف است با استقرار سامانه نظارت الکترونیکی، به منظور کاهش هزینه‌های حسابرسی، اقدام به موقع و کارآمد، امکان نظارت روزآمد را فراهم نماید. کلیه دستگاه‌ها مکلفند در اجرای ماده (۳۹) قانون، اسناد و هرگونه مدارک و اطلاعات درخواستی را از طریق سامانه مذکور در اختیار دیوان قرار دهند.

ماده ۹- کلیه دستورالعمل‌ها و استانداردهای مورد نیاز این آیین‌نامه توسط واحدهای ذیربط دیوان تهیه و به تصویب هیات عمومی دیوان محاسبات کشور خواهد رسید.